

Motion till riksdagen

1985/86:Jo210

Nils Erik Wåågm. fl. (s)

Statskontroll av giftfri odling inom jordbruket

JORDBRUK I UTVECKLING

Att exportera är nödvändigt

Även om annat stundom påstås har Sverige en mycket hög kvalitet på sin livsmedelsproduktion. Om en fri världsmarknad rådde – om inte jordbruket subventionerades i andra länder vida mer än här och om inte allehanda protektionistiska hinder restes – skulle inga svårigheter råda för att exportera vad det svenska jordbruket förmår. Nu kan exporteras utan förlust endast delikatesser eller andra högförädlade produkter, för vilka konkurrensen är liten och där priset, med pålagda tullar, inte spelar så stor roll. Hur kan en sådan exportnisch utvidgas?

Skälet till vår överproduktion av livsmedel är att vi antagligen har världens effektivaste jordbruk. Från att vid sekelskiftet två tredjedelar av svenska folket genom åkermark och boskapsskötsel inte förmådde att försörja med livsmedel 4 miljoner människor, kan nu 8 miljoner människor inte äta upp vad 5 % av svenska folket producerar. Intet annat näringsfång, ens inom industrin, kan uppvisa en sådan rationalisering. Rationaliseringen fortgår, särskilt mot större skördeutbyte. Om man inte vill minska jordbrukets omfattning och inte kan exportera jordbruksprodukter med förlust finns bara ett att göra – att vidga marknaden genom än högre kvalitet.

Framgångarna för hälsokostbutikerna och den aktuella debatten anvisar hur en ny livsmedelskvalitet kan marknadsföras vid sidan om den befintliga standarden.

Svenskt är renare

Sverige har vissa fördelar, som kan utnyttjas bättre. Vi har ett renare vatten än de flesta konkurrentländer. Vi har, trots föroreningen, renare luft. Vårt klimat är friskare. Belägenheten under polcirkeln gör att vi har längre ultraviolett solljus en sommardag än många konkurrentländer. Dessutom har vi en petig livsmedelslagstiftning. Vi är ett litet land, där förhållandena lättare låter sig kontrolleras och bemästras. Därutöver är våra hemmakonsumenter mycket medvetna. Vår exportnisch skulle alltså kunna beskrivas med att "svenskt är renare". Möjligheterna för ökning av kvaliteten ligger inom området "giftfritt odlat".

Med giftfritt odlat måste förstås, att intet gift tillförts för odlingen. Nedfall ur luft och regn kan ju inte bemästras. Giftfritt odlat är således ett vidare

begrepp än bekämpningsfritt. Även gödningen bör ske i sådana former, att inte växten bildar motgift mot övergödning. Det gäller i lika höggrad naturlig gödsel som konstgödning. En rätt utförd konstgödning behöver inte vara "giftig". Härför erfordras dock en regelbunden markkartering. En ny, varaktigare men i givan sparsammare konstgödning kan utvecklas ur den apatit och det olivin som svensk gruvhantering kan frambringa i stora mängder.

Statskontroll

Giftfritt odlat blir dyrare. Det är meningslöst att här inte ta ut jordbrukets verkliga kostnader. Däremot är det tveksamt om hanteringskostnaden då volym uppnåtts skall behöva vara högre än för standardprodukter.

För att marknaden skall kunna befästas för giftfria kvaliteter krävs med nödvändighet att konsumenten skall kunna lita på att produkten verkligen är till alla delar giftfritt odlat. Härför krävs en statskontroll. Statskontroll är ingen nyhet inom lantbruket i Sverige. Däremot ser man med stor tveksamhet på statskontroll i många västländer. Den är också svår att vidmakthålla i stora länder med olika federala system. Även här skulle vi således ha en konkurrensfördel.

Statskontrollen skulle lämpligen handhas av lantbruksnämnderna, dels genom laboriemässiga stickprov, dels genom tillsyn av behörigförklarade personer, t. ex. pensionerade lantbrukare eller andra sakkunniga boende på orten. Kostnaden skulle tas ut på varan. Viss laboriemässig kontroll har redan föranstaltats i BD-län.

Kött och industriprodukter

Om en tillfredsställande kontroll av fodret sker bör också en högre kvalitet av kött kunna marknadsföras vid sidan om standardproduktionen. Inom livsmedelsindustrin i allmänhet borde en ren och låt vara dyrare produkt också kunna medföra en betydande export. Eftersom rationaliseringen går hastigt inom livsmedelsindustrin måste produktionen ökas för att inte minskningen i antalet anställda skall bli förödande. Också härför krävs en ökad export.

Utvecklingen skulle med den här antydda linjen bli att vi får två kvaliteter på livsmedel: standardkvalitet, som redan nu internationellt sett är hög, men där priset är väsentligt, samt en garanterad extrakvalitet som är dyrare. Systemet finns redan för vissa mjölsorter. Väsentligt är härvid att köparen kan lita på att varan verkligen är vad den utges för. Och att svenskt är renare. Härför erfordras som ett första steg statskontroll.

Hemställan

Mot. 1985/86

Jo210

Vi hemställer

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en statskontroll av giftfri odling bör införas genom lantbruksnämnderna.

Stockholm den 21 januari 1986

Nils Erik Wååg (s)

Maja Bäckström (s)

Johnny Ahlqvist (s)

Börje Nilsson (s)

